

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

Participation of Community in Educational Management of Child Development Center in Nong Kung Si District, Kalasin Province

เจนณรงค์ อุ่นทุล¹ วรพรรณ อุบลเลิศ² และ สุทัศน์ แก้วคำ³

Jennarong Unthulai,¹ Worawan Ubonlert² and Suthut Kaewkhum³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมจำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอหนองกุงศรีจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก คือ ด้านการประเมินผล ด้านการแสวงหาทรัพยากรด้านการประสานงานด้านการประสานงาน และด้านการวางแผน

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ

2.1 ด้านการวางแผน ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจในการวางแผนการจัดทำแผน พัฒนาประจำปี เพื่อเสนอความต้องการของชุมชนต่อการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ด้านการแสวงหาทรัพยากรควรให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการจัดการศึกษาโดยให้อาจารย์คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เสนอโครงการหรือกิจกรรมไว้ในแผนพัฒนาประจำปี และร่วมจัดสรรงบประมาณลงในโครงการหรือกิจกรรมตามความเหมาะสม

2.3 ด้านการประสานงาน ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการประสานงานกัน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและความต้องการของชุมชน สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา

2.4 ด้านการประเมินผลควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพื่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าใจบทบาทของตนเอง และให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการทุกขั้นตอน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ป.ด.(วัฒนธรรมศาสตร์) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 16 กันยายน 2554 รับลงพิมพ์ 21 ตุลาคม 2554

ABSTRACT

This research aimed to study the participation of community in educational management of child development center and study suggestions as guidelines for participation of community in educational management of child development center in Nong Kung Si district, Kalasin province. Subjects for this research consisted of 150 people who were being child development center board and supervisors. The instrument used in the research was a five rating scale questionnaire with 0.98 of reliability. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation and focus group for content analysis.

The results of the research were as follows:

1. The overall participation of community in educational management of child development center in Nong Kung Si District, Kalasin province was of a moderate level. Considering each aspect, it was also shown at a moderate level difference from low to high: evaluating, resource seeking, cooperating, and planning.

2. The guidelines for participation of community in educational management of child development center in Nong Kung Si District, Kalasin Province were: 1) Planning: there should give an opportunity for child development center board to participate in the meeting to understand the annual development plan operation in order to propose the community needs towards educational management of child development center, 2) Resource seeking: child development center board should be participated in consideration of budget allocation for educational management by giving an opportunity for them to propose projects or activities including budget allocation suitably, 3) Cooperating between child development center and child development center board: there should be opinion exchange related to child development center operation. There would be educational management information and community needs as a guideline for educational development and 4) Evaluating: giving knowledge related to educational management should be provided for child development center board by participating in a meeting, seminar in order to understand their own roles. The child development center board should participate in evaluation at the end of academic year by follow-up the results of the project operation in every step.

Keywords: Participation of Community in Educational Management of Child Development Center

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัย มีหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับผิดชอบดำเนินงาน เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพนั้นต้องเกิดจากความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน ศูนย์เด็กเล็ก และองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังจะเห็นได้จากการให้ความสำคัญในการกำหนดแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549 : 12, 24) ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ระหว่างสถานศึกษาและชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยมีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการ

ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมเสนอแนะเมื่อมีการประชุม ร่วมประสานการดำเนินงานตลอดจนถึงการร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานและร่วมระดมทรัพยากรร่วมกันเพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นเองดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบมีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 1)

จากการศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมาพบว่า การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจาก ประชาชนเกิดการสับสนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษาที่จะเห็นได้จากผลการวิจัยของ ญัฐพร อาทรธรรมคุณ (2547 : 99-104) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลดอยสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับน้อย ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี ปัญหาขาดการประสานงานที่ดี และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา จากชุมชนมีปัญหา จากตัวผู้ปกครองเองไม่มีเวลาเนื่องจากต้องทำงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่ ทรงวุฒิ เรืองวาทะศิลป์ (2549 : 70-73) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนลือเมธวิทยาคม อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง พบว่า ชุมชนแทบไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ การประเมินผล ส่วนงานวิจัยของ เกษม วันเกิด

(2550 : 73) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าในภาพรวมชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยด้านการดำเนินการและด้านการติดตามประเมินผลและผลการวิจัยของ ปิ่นจันทร์ เนตรสุวรรณ (2552 : 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาลนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน พบว่า ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอน ชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมของโรงเรียน ชุมชนไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ และไม่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนรู้ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นเอง มีทั้งหมด 31 ศูนย์ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อให้บริการกับประชาชนในเขตพื้นที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีนโยบายกำหนดแนวทางการจัดการ ศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือและแนวทางสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กเยาวชน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการ ศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง (สำนักงานท้องถิ่นอำเภอหนองกุงศรี, 2553 : 2) แต่เนื่องจากปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้การดำเนินชีวิตในชุมชนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะการจัดการศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรอย่างเต็มที่โดยเฉพาะเด็กปฐมวัยการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง อาหาร และกิจกรรมจะช่วยให้เด็กเจริญตามวัย ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องร่วมมือกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนให้มากที่สุดในการรับรู้ข่าวสาร ในการมาร่วมกิจกรรม หรือพัฒนาเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมแสวงหาทรัพยากรร่วมประสานงาน และร่วมประเมินผล แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เริ่มแรกนั้น คณะผู้บริหารที่มาจากการแต่งตั้งยังไม่มีความรู้ ความสนใจและเอาใจใส่ในเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่าที่ควร

เพียงแต่ดำเนินตามกฎหมายกำหนด การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงไม่มีชุมชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กระจายอำนาจความรับผิดชอบเรื่องการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้อยู่ในการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ เช่น กรมศาสนา กรมพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นเองภายใต้การบริหารของคณะผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่รูปแบบการดำเนินงานชุมชนก็ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร และศูนย์เด็กเล็กในปัจจุบันยังไม่ได้รับการให้ความสำคัญจากสังคม การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังเป็นการสั่งการดำเนินตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่นเท่านั้นและพบปัญหาเรื่องคุณภาพเพราะการกระจายอำนาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นเอกเทศสูงหน่วยงานส่วนกลางไม่สามารถสั่งการได้จึงทำให้ชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการสนับสนุนกับการจัดการศึกษา

จากรายงานของสำนักงานท้องถิ่นอำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ (2553 : 4) พบว่า การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองสูงยังมีปัญหาในเรื่องการจัดการศึกษาไม่ได้คุณภาพตามที่ได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้ ตลอดจนยังมีปัญหาในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผน การแสวงหาทรัพยากร การประสานงาน และการประเมินผล และจากการสัมภาษณ์หัวหน้าสำนักงานท้องถิ่นอำเภอหนองสูง (เดชวิเชียร วรรณม, 2554 : สัมภาษณ์) คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาจากสถานการณ์ที่เป็นจริงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร จึงควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษารับผิดชอบการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาดังกล่าวจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ

จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านการวางแผน การจัดหาทรัพยากร การประสานงาน และการประเมินผล เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต อำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยประยุกต์แนวคิดของ Cohen, Uphoff and Yadav (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527 : 101) เป็นประเด็นของการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใน 4 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านการวางแผน
- 1.2 ด้านการแสวงหาทรัพยากร
- 1.3 ด้านการประสานงาน
- 1.4 ด้านการประเมินผล

2. ด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้

ด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ดูแลกำกับติดตามผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 31 ศูนย์

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการแสวงหาทรัพยากร ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัย เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองกุงศรีจังหวัดกาฬสินธุ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 1

1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 31 ศูนย์ จำนวน 217 คน และที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 10 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 227 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 140 และที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 10 คน รวมจำนวน 150 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ โดยถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการแสวงหาทรัพยากร ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องทฤษฎีหลักการ ขอบข่ายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการแสวงหาทรัพยากร ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล

2.2 สังเคราะห์เอกสารและจัดทำกรอบแนวคิดในการวิจัย เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

2.3 สร้างเครื่องมือซึ่งได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้ง 4 ด้าน

2.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเนื้อหาและตรวจแก้ไขสำนวน ภาษา ความถูกต้องตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบสอบถามไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ประเมินความสอดคล้องของนิยามศัพท์และข้อความคำถามหลังจากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.7 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .55 - .90 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

2.8 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอหนังสือจากจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ถึงกลุ่มตัวอย่างให้ตอบแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ติดต่อประสานกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 150 ฉบับ พร้อมนัดวันเวลาในการรับแบบสอบถามคืน

3.3 เก็บและตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามสำหรับแบบสอบถามส่งไปทั้งสิ้นจำนวน 150 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนจำนวน 150 ฉบับ

3.4 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 1

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เกิดขึ้นแล้วทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองกุงศรีจังหวัดกาฬสินธุ์โดยใช้การจัดสนทนากลุ่ม

1. กลุ่มเป้าหมาย ระยะที่ 2

ผู้ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มครั้งนี้ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คนประกอบ ด้วย ที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก จำนวน 2 คน และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 8 คน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 2

การจัดสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้มีการสนทนากลุ่ม โดยนำประเด็นหลักที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแนวคำถามและเป็นประเด็นในการสนทนาโดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 เสนอความเป็นมาของการศึกษา
- 2.2 นำเสนอผลการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1
- 2.3 อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 2.4 เสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.5 สรุปผลการสนทนา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้การจัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนามาจัดระบบถอดเทปบันทึกเสียงคำต่อคำจัดพิมพ์ ข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อความซ้ำกันหรือคล้ายกันโดยรวบรวมข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกันไว้ในที่เดียวกัน แล้วประมวลผล สรุปเป็นประเด็นสำคัญ

3.3 ทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากประสบการณ์ในการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก คือ ด้านการประเมินผล ด้านการแสวงหาทรัพยากร ด้านการประสานงาน และด้านการวางแผนตามลำดับ เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านการวางแผน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับ ได้แก่ การร่วมกำหนดวิสัยทัศน์กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ 2) ด้านการแสวงหาทรัพยากร พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสรรหางบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการสำรวจความต้องการด้านทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก 3) ด้านการประสานงาน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การติดต่อประสานแหล่งทุนจากภายในชุมชนและภายนอกชุมชน การประสานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการให้ความร่วมมือประสานกับองค์กรต่างๆในชุมชนเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้เพื่อส่งเสริมทักษะแก่เด็กเล็ก 4) ด้านการประเมินผล พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การประเมินผลการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การเสนอแนะแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนหรือเริ่มต้นการวางแผนใหม่

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจในการวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีเพื่อเสนอความต้องการของชุมชนต่อการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ด้านการแสวงหาทรัพยากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการจัดการศึกษาโดยให้โอกาสคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เสนอโครงการหรือกิจกรรมไว้ในแผนพัฒนาประจำปีและร่วมจัดสรรงบประมาณลงในโครงการหรือกิจกรรมตามความเหมาะสม

2.3 ด้านการประสานงาน ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการประสานงานกันโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและความต้องการของชุมชน สำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

2.4 ด้านการประเมินผล เพื่อให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการเข้าร่วมประชุม สัมมนา เพื่อคณะกรรมการศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กได้เข้าใจบทบาทของตนเอง และให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา โดยให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานโครงการทุกขั้นตอน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมากอภิปรายผลดังนี้

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองสูง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังเป็นการดำเนินการตามนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เพราะการกระจายอำนาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นเอกเทศสูงหน่วยงานส่วนกลางไม่สามารถสั่งการได้จึงทำให้ชุมชนให้ความสำคัญกับเรื่องศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการสนับสนุนการจัดการศึกษาไม่มากเท่าที่ควรสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนวรรณ อินฺโส (2550 : 111) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาแก่คนในชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพของสังคมและความต้องการของท้องถิ่น และสอดคล้องกับ จุฑามาศ สนิทดี (2550 : 62) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า สภาพที่เป็นจริงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการวางแผน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการร่วมกำหนดวิสัยทัศน์กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการร่วมกำหนดแนวทางพัฒนาข้อมูลสารสนเทศ เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนพัฒนาประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจขาดความชัดเจนชุมชนจึงมีความเข้าใจในแผนแนวคิด นโยบายและแผนงานกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มากพอทั้งยังไม่เข้าใจการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงไม่กล้าให้ข้อเสนอแนะ

หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขประเด็นการวางแผนใดๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสนอเรื่องต่างๆลงในวาระการประชุมเพื่อให้ที่ประชุมร่วมรับรู้และพิจารณาซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 1-2) โรงเรียนจะพัฒนาให้ดีขึ้นเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง ถ้าทุกฝ่าย ทุกคนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน รักโรงเรียน เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนรวมทั้งช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งกำลังแรงงานและงบประมาณแต่สภาพเงื่อนไขและปัญหาพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้นำศักยภาพของคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเข้าใจว่าภารกิจการจัดการศึกษาเป็นของโรงเรียน อีกทั้งชุมชนยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฬามาต สนิทติ (2550 : 62) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ด้านการวางแผน โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะการร่วมกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผลการวิจัยของ กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2550 : 50) พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนมีส่วนร่วมต่างกันในการนำเสนอความต้องการของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสอดคล้องกับ วรวรรณ ตันหาเสน (2546 : บทคัดย่อ) พบว่าสภาพโดยทั่วไปชุมชนไม่มีความเข้าใจในแนวคิด นโยบาย แผน กิจกรรมโครงการและความต้องการของโรงเรียน ทั้งโรงเรียนยังเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในโรงเรียนค่อนข้างน้อยและผลการวิจัยของ ญัฐวุฒิ หลวงธิดา (2549 : 66) พบว่า ชุมชนไม่มีส่วนร่วมประชุมกำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 5 ปีของโรงเรียนบ้านโป่งแดง

ด้านการแสวงหาทรัพยากร พบว่า การพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการสรรหางบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการสำรวจความต้องการด้านทรัพยากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

รับงบประมาณจากส่วนกลางอยู่แล้ว และ คิดว่าการจัดสรรงบประมาณเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดอยู่ ชุมชนจึงเพียงแค่สนับสนุนช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์จากแหล่งภายนอก และร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมและเพียงพอตามคำร้องขอเท่านั้น ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2528 : 730) กล่าวถึงปัญหา การแสวงหาทรัพยากรของโรงเรียนส่วนใหญ่จะพบปัญหาเรื่องการนำทรัพยากรไปใช้และความไม่เข้าใจของชุมชนในนโยบายของหรือระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ขีดความสามารถของทรัพยากร กล่าวคือวิทยากรมีพื้นฐานความรู้ไม่สูงนักทำให้จำกัดในการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่นักเรียนได้ผลไม่ตรงตามที่โรงเรียนต้องการ ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจของชุมชน การขอความร่วมมือที่เป็นวัสดุหรือเงินทำให้เกิด ความเดือดร้อน โรงเรียนขาดการสนับสนุนในส่วนนี้ และปัญหาคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียน ชุมชนมีความไว้วางใจในตัวผู้บริหารมากน้อย เพียงใดในการนำทรัพยากรที่ตนมอบให้ไปใช้อย่างถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฬามาต สนิทติ (2550 : 50) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาด้านการแสวงหาทรัพยากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า การมีส่วนร่วมในการร่วมสร้างและจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนให้แก่ นักเรียน ผลการศึกษาชุมชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย และผลการวิจัยของ กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2550 : 62) พบว่า ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดสรรหางบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ

ด้านการประสานงาน พบว่า การติดต่อประสานแหล่งทุนจากภายในชุมชนและภายนอกชุมชนการประสานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการให้ความร่วมมือประสานกับองค์กรต่างๆ ในชุมชนเข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้เพื่อส่งเสริมทักษะแก่เด็กเล็กเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับงบประมาณจากส่วนกลางอยู่แล้ว และชุมชนอาจคิดว่า การติดต่อประสานแหล่งทุนเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหารของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดอยู่และ
ในด้านการจัดการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิชาการที่ชุมชน
คิดว่าเป็นหน้าที่ของครูและ ทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็มีแผนงาน
ส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร
จึงส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนมีการดำเนินงาน
ร่วมกันหรือเชื่อมสัมพันธ์กับชุมชนยังไม่มากพอ สอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ ณัฐวุฒิ หลวงจิรา (2549 : 67) พบว่า
ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเสียสละเวลาให้กับโรงเรียนในการ
ประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษา แต่ไม่มีส่วนร่วม
ในเรื่องของการประสานงานกับองค์กรอื่นนอกท้องถิ่นเพื่อ
สนับสนุนการเรียนการสอนจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนรูจาก
สถานประกอบการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน เนื่องจาก
ชุมชนไม่รับรู้ปัญหาความเคลื่อนไหวของโรงเรียนหรือปัญหา
ของนักเรียน ไม่มีการประสานงานระหว่างชุมชนกับโรงเรียน
ต่างคนต่างความคิดขาดการประสานงานระหว่างผู้นำชุมชนกับ
ครูและหน่วยงานอื่นๆ ดังที่ รัชนิกร หงส์พนัส (2547 : 39) ได้
กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการผสมผสานความร่วมมือเพื่อ
พัฒนาการเรียนรูระหว่างโรงเรียนและบ้าน ไว้ว่าการพบผู้
ปกครองในรูปแบบของ Open House เป็นการเชิญผู้ปกครอง
มาเยี่ยมโรงเรียนและร่วมกิจกรรมพิเศษต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น
ซึ่งจะช่วยสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนและผู้ปกครองการ
พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติกันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ
ในปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน การสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการ
เรียนรูระหว่างโรงเรียนกับบ้านโรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการ
ที่เป็นระบบเกี่ยวกับการให้ข่าวสารข้อมูล โดยมีผู้ประสาน
งานติดตามตอบคำถามในกรณีที่มีปัญหาระหว่างโรงเรียนและ
บ้าน สำหรับ พนิดา วีระชาติ (2542 : 52-53) ได้กล่าวถึง
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่าศึกษา
ชุมชนโดยละเอียด ประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวในกิจกรรม
ของโรงเรียนทุกระยะ เช่น จัดทำข่าวสารของโรงเรียนการ
มีหนังสือเป็นแบบราชการหรือแนะนำคำชี้แจงประกาศของ
โรงเรียนไปยังผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปในชุมชนออกเยี่ยม
บ้านเป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างโรงเรียน
กับชุมชนจัดให้มีกรรมการศึกษาของชุมชนประกอบไปด้วยผู้
ปกครองและประชาชนในชุมชนโดยมีครูร่วมเป็นกรรมการอยู่
ด้วย

ด้านการประเมินผล พบว่า การประเมินผลการจัด
กิจกรรมต่างๆของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การเสนอแนะแนว
ทางในการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ
การให้ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการ
ศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหรือเริ่มต้นการวางแผนใหม่
เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจากทางศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็ก ถือว่าการประเมินผลเป็นเรื่องของบุคลากรในศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเองก็ไม่ให้ความสำคัญกับชุมชน
มองชุมชนเป็นบุคคลภายนอก ประกอบกับชุมชนไม่ค่อยมีเวลา
ที่จะเข้าร่วมติดตามดูแลประเมินผลด้านต่างๆ ของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กร่วมกับคณะครูได้อย่างเต็มที่ เพราะสมาชิกในชุมชน
ต้องออกไปประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ
จุฑามาศ สนิทดี (2550 : 51) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนใน
การจัดการศึกษาด้านการประเมินผล โดยเฉพาะ การร่วมเป็น
คณะกรรมการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
ได้แก่ การร่วมวิเคราะห์ประเมินผลการจัดการศึกษา รองลงมา
ได้แก่ การร่วมนำผลการประเมินมาหาแนวทาง แก้ไขปรับปรุง
พัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับ ยุทธชัย ชูชัย (2544 : 74) ได้
ศึกษาเรื่อง สภาพการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษา
ตามโครงการขยายโอกาสทางการ ศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ชุมชนมี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทาง การ
ศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมใน
การตัดสินใจ การมีส่วนร่วม ในการวางแผนและการประเมินผล
ซึ่งสอดคล้องกับ บุญเหรียญ ไชยชมพู (2548 : 58) ได้ศึกษา
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านปางริ
มกรณ์ อำเภอเมืองเชียงราย พบว่า สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง
และสอดคล้องกับ ชนวรรณ อินโสม (2550 : 111) ได้ทำการ
วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
พบว่า ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ
ศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองงูศร์ จังหวัด
กาฬสินธุ์ ทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน การจัดหาทรัพยากร การ
ประสานงาน และการประเมินผล ชุมชนให้ความสำคัญในการมี
ส่วนร่วมทุกด้านแต่ละด้านขึ้นอยู่กับความรู้ ประสบการณ์และ

ความสามารถของคนในชุมชน ดังที่ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 26-27) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วยผู้จัดการศึกษาโดยตรง (ครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา) ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา (หน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานนโยบายทางการศึกษารัฐบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา (ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้จ้างงานและสังคม) รวมทั้งผู้ประเมินผล (ผู้ประเมินผลภายนอก ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ) บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้นสมควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนต่างๆ ที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดทำแผนพัฒนาประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเรื่องสำคัญในการจัดการศึกษา ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาประจำปีและการประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา และให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานทุกขั้นตอน
2. ควรให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับโครงการหรือกิจกรรมในแผนพัฒนาประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้การใช้จ่ายงบประมาณมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้
3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องของสังคมและความต้องการของท้องถิ่น ให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนการประสานงาน การแสวงหาทรัพยากร และการประเมินผลจนครบ กระบวนการในการจัดการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้ความสามารถอย่างดียิ่งจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.วราวรรณ อุบลเลิศ และ อาจารย์สุทัศน์ แก้วคำ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา สวัสดิ์ชัย (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกษม วันเกิด. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จุฑามาศ สนิทดี. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเชิงสังกัสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ณัฐพร อาทรธรรมคุณ. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลดอยสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐวุฒิ หลวงจิชา. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโป่งแดง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เดชวิเชียร วรรณม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เจนณรงค์ อุณหทัย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานท้องถิ่นอำเภอหนองกุงศรี เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2554.
- ทรงวุฒิ เรื่องวาทะศิลป์. (2549). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ท้องถิ่นอำเภอหนองกุงศรี, สำนักงาน. (2553). รายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการศึกษาประจำปีการศึกษา 2553. อำเภอหนองกุงศรี : สำนักงานท้องถิ่นอำเภอหนองกุงศรี.

- ธนวรรณ อินโสม. (2550). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระโขนงกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชนบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏชนบุรี.
- บุญเหรียญ ไชยชมภู. (2548). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านปางริมภรณ์ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- ปิ่นจันทร์ เนตรสุวรรณ. (2552). **การมีส่วนร่วมของชุมชนการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พินิจดา วีระชาติ. (2542). **การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรี้นติ้ง เฮ้าส์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). **การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุทธชัย ชูชัย. (2544). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- รัชนิกร หงส์พนัส. (2547). **โรงเรียนบ้าน : การผสมผสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน**. วารสารครุศาสตร์ (ม.ป.ท.).
- วรวรรณ ตันตเสนา. (2546). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ส่งเสริมการปกครอง, กรม. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**. กรุงเทพฯ : สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา. (2540). **คู่มือการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2549). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ : สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **ชุดฝึกอบรมผู้นำชุมชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แอลทีเพรส จำกัด.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2528). **เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา หน่วยที่ 12** กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.

